

Märkustega arvestamise tabel

Eesti Linnade ja Valdade Liit, 26.11.2024 kiri nr 5-1/441-1 Kontaktisik: Mailiis Kaljula (Mailiis.kaljula@elvl.ee ; 56621771)	
1. Varjumiskohtade vajadus on arusaadav. Samas toob see KOVidele selgelt kaasa täiendavad kulud ja töökoormuse: näiteks peab KOVi töötaja füüsiliselt, st ajakuluga otsima ja välja pakkuma sobivaid kohti. Kui varjumiskoht on KOV hallatava asutusega seotud, on KOVi roll hakata koordineerima varjumiskohaga seotud tegevusi.	Teadmiseks võetud. KOV-id on kaasatud varjumise korraldamisse, kuna nad omavad parimat teadmist kohalikest oludest.
2. Varjumiskoha ettevalmistusega, kui see asub KOV hallatavas asutuses, võivad kaasneda rahalised kulutused, eriti juhul, kui neid on omavalitsuses mitu. Nt raamatukogud, spordihallid, rahvamajad jne. Kui siia lisada mitteavaliku varjumiskohaga hooned, nt hooldekodud, haridusasutused, varjupaigad, asenduskodud, võivad rahalised kulutused akumulatuurvalt olla väga suured. Lisaks peab ka KOV tasandil keegi hakkama neid haldama, samuti koordineerima koostööd Päästeametiga.	Teadmiseks võetud. Sõjalise rünnaku korral puuduvad inimelu kaitseks varjumisest paremad meetodid. Nii varjendit kui varjumiskohta saab tavaolukorras kasutada muul eesmärgil, mistõttu ei ole tegemist nõ kasutuna seisva ruumiga. Selleks, et suurendada Eesti kohalike omavalitsuste valmisolekut ulatuslikeks kriisideks eraldab Siseministeerium aastatel 2025-2027 kohaliku omavalitsuse üksusele 2,25 miljonit eurot kriisispetsialistide palkamiseks.
3. Seletuskirjas on hinnatud, et ehituste maksumus suureneb ca 2%. Juhime tähelepanu sellele, et ühistute, avaliku sektori puhul, lisandub käibemaks, mida ei saa tagasi küsida. Ja käibemaks tõuseb veelgi.	Teadmiseks võetud.
4. Palume seletuskirjas selgitada, kas muudatustest tingitud hinna tõusuga arvestatakse ka investeringute rahastamisel olemasolevate toetusmeetmete puhul. Näiteks üürimajade programm? Eksitav on öelda, et KOVide mõju on sama, mis teistel, sest KOVid ei ole päris samas seisus, näiteks saab arendaja tõsta maksumuse suurenemisel kinnisvara müügihinna, kuid KOVil puuduvad hoovad, et kulude suurenemisega samas suuruses tulusid juurde tekitada.	Selgitame. Kaasnevate kulude rahastamisvõimaluste üle arutatakse järgmises riigieelarve ja riigi eelarvestrateegia protsessis

5. Eelnõu § 4 punktiga 2 täiendatakse ehitusseadustiku § 27 lõikega 31 järgmises sõnastuses: „31) Ehitusloa taotlenud isiku taotlusel võib kohaliku omavalitsuse üksus anda hoone omanikule uued projekteerimistingimused, mis leevendavad varjendi rajamist takistavaid asjaolusid.“; Ehitusseadustiku § 27 muudatuse sõnastus ei ole meie hinnangul õnnestunud: antakse kohaliku omavalitsuse üksusele õigus anda hoone omanikule uued projekteerimistingimused, et leevendada varjendi rajamist takistavaid asjaolusid. Säte tekitaks küsimusi, mida mõeldakse uute projekteerimistingimuste all, üldjuhul on ehitusprojekti aluseks detailplaneering ja projekteerimistingimusi ei taotleta. Hoonesse varjendi lubamisel on tegemist detailplaneeringu vähesel määral muutmisega, kuna vajalik on maa-aluse korruse lisamine ning varuväljapääsude tegemine väljaspoole hoonestusala. Seetõttu ei ole otstarbekas avatud menetlust avalike väljapanekute ja aruteluga läbi viia, kui projekteerimistingimuste sisuks on ainult varjendi rajamine. Teeme ettepaneku sõnastada EhS § 27 lg 31 järgmiselt: (31) Kui soovitakse kehtiva detailplaneeringu alusel püstitavasse hoonesse rajada varjend, ei pea kohaliku omavalitsuse üksus arvestama detailplaneeringus olevate varjendi ehitamist piiravate tingimustega.	Selgitame. Eelnõust vastav säte eemaldatud. Algselt antud eelnõus sätestatud põhimõte sisustatakse kas ehitus- või planeerimisõiguses. ELVL-i sisend on väga oodatud läbi küsimustiku, mille nad saavad oma liikmetele edastada. Vastav küsimustik on ELVL-ile juba edastatud palvega seda oma liikmetele edastada.
6. Eelnõust ei selgu, milliste vahendite ja meetoditega saab eraomanikult nõuda olemasolevate hoonete varjumiskohtade kohandamist. Kasutuses oleval hoonel on olemas kasutusluba. Täpsustamist vajaks, millise meetmega ja kuidas saab varjumiskohtade kohandamist kontrollida ja kust tulevad vahendid varjumiskohtade kohandamiseks olemasolevates hoonetes?	Selgitame. Varjumiskoha kohandamise kohustuse täitmise üle hakkab riikliku järelevalvet tegema Päästeamet hädaolukorra seaduses sätestatud korras.
7. Otseselt kasvab töökoormus ja kulu ka elanikkonnakaitse koolituse nõudega. Kulu ei ole väike, kui koolituse peavad läbima avaliku sektori asutuse kõik teenistujad (erandeid ei ole nimetatud), sest see võtab keskmiselt terve tööpäeva. Sõltuvalt inimese varasemast hariduslikust taustast ja kogemusest, võib koolituse läbimine võtta aega tunduvalt kauem.	Teadmiseks võetud. Koolituse läbimine on tehtud võimalikult paindlikuks on võimalikuks. Koolitust on võimalik läbida veebi teel ametnikule või töötajale kõige sobivamal ajal. Lisaks on seda võimalik läbida etappide kaupa.
8. Ebaselgeks jääb, kust tulevad olemasolevatel ühistutel teadmised hinnata, kas olemasolevasse hoonesse saab kohandada varjendi või varjumiskoha, kuidas koostada varjumisplaani jms. Päästeamet saab järelevalve õigused, aga kelle kohustuseks on nõustada ja toetada ühistuid? Samuti peavad KOVid omandama pädevuse uute nõuetega projekteerimistingimuste jms väljastamiseks, väljastatud tingimuste muutmiseks, inimeste nõustamiseks - kuidas see tekib?	Selgitame. Varjumisplaani koostamiseks on väljatöötamisel täiendav juhendmaterjal, mis abistab varjumisplaani koostamisel. Lisaks on alati võimalik pöörduda Päästeameti poole abi saamiseks.
9. Kas ainult elanikkonnakaitse koolitustest piisab, ehk oleks vaja ka spetsiifilisemaid koolitusi nõuete tagajatele. Ja nendega on suhteliselt kiire, kuna nõuded hakkavad kehtima 2025/2026.	Selgitame. Elanikkonnakaitse koolituse eesmärk on isiklik ettevalmistus, asutuse

	spetsiifiliste vajaduste jaoks tuleb asutusel leida muu koolitus.
10. Eelnõu sätestab, et avaliku sektori asutus korraldab oma teenistujatele elanikkonnakaitse koolituse läbimise ja sama kohustus on ka ETOdel. Palume seletuskirja täpsustada, milliseid tegevusi peetakse koolituse „korraldamise“ all silmas, kui igal inimesel on võimalik veebikoolitus iseseisvalt läbida.	Selgitame. Tööandja võimaldab teenistujal tööajal vastavat koolitust läbida ning vajadusel võimaldab ka vahendid koolituse läbimiseks. Lisaks on asutusel võimalik veebikoolituse asemel tellida oma töötajatele kontaktkoolitus, kui selline koolituse läbimise viis on asutuse arvates mõistlikum või sobivam.
11. Eelnõust ei selgu, kuidas või kas KOV ja ETO näevad koolituste lehelt, kui palju ja kes tema teenistujatest on selle läbinud. On oluline, et kui koolituse korraldamine on kohustuslik, siis peab asutusel olema ka ülevaade täitmisest.	Selgitame. Eelnõu koostamise ajal on teadmine, et vastavad andmed saab Päästeameti või Digiriigi Akadeemia kaudu. Täiendavad tehnilised võimalused on läbi rääkimisel ja loomisel.
12. Täiendavalt palume selgitada, kuidas toimub koolituses osalejate identifitseerimine koolitusmoodulis ja koolituse läbinute logis, kui asutus peab korraldama koolitusi grupele, näiteks juhul, kui teenistujal puudub digipädevus või ligipääs veebikoolitusele. Seega, kas grupikoolitused on üldse võimalikud?	Selgitame. Elanikkonnakaitse koolitust on võimalik läbida nii veebis kui ka kontaktkoolitusena. Veebikoolitust grupis läbida võimalik ei ole, küll aga kontaktkoolitusena.
13. Ebaselgeks jääb vastutus koolituse läbimise eest. Eelnõu sõnastuse kohaselt korraldavad avaliku sektori asutused ja ETOd oma töötajatele koolituse, aga puudub regulatsioon, kuidas töötajaid koolituse läbimiseks survestada. Eelnõu seletuskirjas on märgitud, et eelnõu on vajalik, et suurendada elanikkonna kriisideks valmisolekut läbi elanikkonnakaitse koolituse kohustuslikuks muutmise avaliku sektori teenistujatele ja elutähtsateenuse osutaja töötajatele, kuid seaduses teenistujatele ja töötajatele kohustust ei ole.	Selgitame. Töötaja kohustused tulenevad töölepingu seadusest ja ametniku kohustused avaliku teenistuse seadusest. Ametnik ja töötaja on kohustatud järgima tööandja seaduslikke korraldusi.
14. Eelnõu koostajad on alahinnanud muudatustega kohalikele omavalitsustele kaasnevat võimalikku töökoormuse ja kulude kasvu. On arusaadav, et kohalikele omavalitsustele muudatustega kaasnevaid täpseid kulusid ei ole võimalik eelnõus välja tuua, kuid öelda rahalise mõju esimese lausena, et "KOV-idele eelnõu otseseid lisakulusid kaasa ei too" ja "Võivad tekkida lisakulud, kui KOV-il on vaja püstitada eelnõus nimetatud hoone või kohandada	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja täiendatud.

olemasolevas hoones varjumiskoht." ei ole kohane. Näiteks koolieelseid lasteasutusi rajatakse pidevalt juurde ja kindlasti ka üle 1200 m²- seid. Ja vähemalt osalt ei saa hoonete ehitusest ka loobuda, kuna nende vajadus tuleneb teistest riigi kehtestatud nõuetest.	
15. Arusaadav on eelnõu eesmärk arendada elanikkonnakaitset. Seletuskirja kohaselt mõjutab eelnõu kõiki 79 KOVi ja nende töökoormust, kuid see pole märkimisväärne ega igapäevane ja otseseid lisakulusid eelnõu KOVidele kaasa ei too. Viidatud hinnanguga ei saa omavalitsused nõustuda. Üksiktegevusena võib muudatusega kaasnev lisategevus või -kohustus tunduda vähese tähtsusega, kuid tervikuna kokku eelmise HOS muudatuse, Päästeameti ja teiste ametite ootuste, nt hoolekandeaasutuste toimepidevuse tagamisega ning muude kokkulepetega, nt Päästeameti ulatusliku evakuatsiooni plaanist tulenevad kohustused, on koormus suur. Rõhutame, et ilma spetsiaalse, eraldi väljaõppinud kriisijuhita ning vastava isiku palkamiseks vajaliku palgafondita, ei ole sellises mahus elanikkonnakaitsealaste tegevuste reaalne elluviimine võimalik. Kahjuks puuduvad KOVidel selleks vahendid.	Teadmiseks võetud. Selleks, et suurendada Eesti kohalike omavalitsuste valmisolekut ulatuslikeks kriisideks eraldab Siseministerium aastatel 2025-2027 kohaliku omavalitsuse üksusele 2,25 miljonit eurot kriisispetsialistide palkamiseks.
16. Palume eelnõu koostajatel uuesti avada mõjude analüüs ning KOV vaates analüüsida täiendavalt nii töökoormuse kui lisakulude rida. Palume detailsemalt välja tuua ning esitada eraldi need argumendid ja faktid, mille põhjal on jõutud järeldusele, et mõju KOVile on väheoluline.	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja täiendatud.
Eesti Proviisorapteekide Liit, 26.11.2024 Kontaktisik: Ly Rootslane, tel 5886 3915	
Kokkuvõtlikult kordame kõige olulisemat tõdemust: kuna valdav enamus Eesti apteeke on väike- või mikroettevõtted, siis puudub neil võimekus lisakulude või kohustuste kandmiseks ilma riigipoolsete lahenduste väljapakkumiseta. Ravimite jaemüügi juurdehindlused on Eestis riiklikult reguleeritud ja väga madalad (kehtestatud 2005 aastal), mistõttu isegi riskianalüüsides, kriisiplaanide jmt koostamine võib üksikapteegile üle jõu käia. Seetõttu peame ka juba kehtivat hädaolukorra seadust rakendamatuks seni, kuni riik pole välja pakkunud finantsilisi jmt lahendusi, mis aitaksid apteekidel uudseid, mahukaid kohustusi täita. Eelnõuga soovitakse aga panna ETOdele veelgi lisakohustusi, mis ei ole üksikult võttes küll väga suured, kuid siiski tähendavad apteekidele täiendavat koormust, mis vähendab nende jätkusuutlikkust. Kahjuks ei vasta tõele Eelnõu seletuskirjas toodud väide, et eelnõuga ei kaasne ettevõtjatele olulisi kulusid. Näiteks nõutakse töötajate lisakoolituse regulaarselt – see eeldab koolitavate töötajate vabastamist koolituste ajaks (ehk asendusi) ja iga uue töötaja koolitust.	Arvestatud osaliselt. ETOd valivad ise töötajad, kes läbivad elanikkonnakaitsekoolituse ja määravad ka koolituste regulaarsuse. Seega on mõju oluliselt väiksem, kui esialgse eelnõu sõnastusega plaanitud.

Paraku on apteekides terav erialase tööjõu nappus. Meie jaoks on kummastav, et kuigi juba kehtivad ETO reeglid (mis pole veel rakendunud) käivad apteekidel üle jõu, siis lisakohustusi tuleb veel juurde. Kordame oma palvet tõsiselt kaaluda ressursside eraldamist riigipoolseteks lahendusteks, sest vastasel juhul on risk, et Eelnõu eesmärgid jäävad tegelikkuses saavutamata.	
Eesti Puuetega Inimeste Koda, 25.11.2024 kiri nr 70 Kontaktisik: Mari Puuram (mari.puuram@epikoda.ee; tel +372 5401 0437)	
1. Juhime tähelepanu, et eelnõu tutvustusele ei olnud tagatud ligipääsetavust kuulmislangusega inimestele nagu kõne tekstiks (kirjutustõlge) ja eesti viipekeeletõlge, mis on oluline neile, kelle emakeel on eesti viipekeel. Soovime, et avalik sektor pööraks oma tegevustest suuremat tähelepanu ligipääsetavuse tagamisele, eriti olukordades, mil tutvustatakse kogu elanikkonda puudutavaid eelnõusid. Heaks näiteks on Sotsiaalministeerium olukordades, kus tutvustusele on oodatud puuetega inimeste esindusorganisatsioonid ning tõlgete tagamine kohtumisel on pigem norm, kui erand. Samuti on ligipääsetavus oluline nt avalike konsultatsioonide, õppuste, arendusprojektide, planeeringute tutvustamisel jne.	Teadmiseks võetud.
2. Hädaolukorra seaduse eelnõu kohaselt on kavas Siseministeeriumi tasandil määruse loomine, millega tagatakse varjenditele ligipääsetavusnõuded. EPIKoja ettepanek on arvestada kehtiva ettevõtliku ja infotehnoloogiaministri määruse number 28 „Puudega inimeste erivajadusest tulenevad nõuded ehitisele“ põhimõtetega ka varjendite ligipääsu tagamiseks. See on oluline, et varjendis olev inimene ei jääks ebavõrdsesse olukorda. Eelnõu tutvustusel selgus, et on olemas töörühm, kes valmistab ette lahendusi, mis puudutavad puudega inimeste erivajadustega arvestamist. EPIKoda palub kaasata ennast eelnõu väljatöötamisse, et lahendused oleksid puudega inimestele, eriti liikumispuuet arvestavad, jõukohased ja sobivad.	Arvestatud. Kaasame EPIKoja rakendusakti ligipääsetavuse osa koostamisse.
3. Eelnõu tutvustamisel toodi välja Kredexi meetme abil korterelamutele varjumiskohtade loomist. Oluline on koostöö puuetega inimeste organisatsioonidega, et ka need varjumiskohad oleksid ligipääsetavad puude korral.	Teadmiseks võetud.
4. Elanikkonna koolitusega seonduva puhul toome välja ligipääsetavuse tagamist video- ja õppematerjalidele. See on oluline olukorras, kus elanikkond peab tegema ettevalmistusi ning olema teadlik, kuidas kriisiolukorras käituda. Videod vajavad viipekeeletõlkeid, subtiitreid ja võimalik, et ka kirjeldustõlkeid, kui sisalduv info antakse edasi kirjalikult või pildis ilma lisainfota. Meie vaates on oluline, et taolised lahendused oleksid alati välja töötatud koostöös	Arvestatud.

sihtrühmadega juba algusest peale. Heaks näiteks on Päästeamet, kes on ettevalmistanud ohuteavituse logod, testinud neid arusaamisraskustega inimeste sihtgrupi peal, mis tagab ligipääsetavuse ja arusaadavuse ka kõikidele teistele ühiskonnagruppidele. Ole Valmis kodulehel muudatuste tegemiseks, mis tagaksid kõigile parema ligipääsetavuse, on EPIKoda saanud ettepanekud juba varasemalt.	
5. Soovime rõhutada, et arvestades puudest tulenevate erivajadustega tagatakse ligipääs ka teistele ühiskonnagruppidele, nagu vanemaealised, ajutise vigastusega inimesed, lapsed ja noored. Ligipääsetavuse tagamine on oluline samm ettevalmistumiseks kriisiolukordadeks ning võimaldab igaühel panustada ning toimida parimal võimalikul moel hädaolukordades. Loodame, et meie ettepanekud leiavad oma koha eelnõu rakendamisel ja tegevuste elluviimisel. Lisaks rõhutame, et väljatöötamiskavatsuste, eelnõude ja mistahes muude dokumentide koostamise ja algatuste puhul on oluline kaasata sihtgrupe juba planeerimise faasis ning teavitada aegsasti sisendikorjest, toimuvatest koosolekutest ja üritustest, et ette jõuaksid valmistuda ja kaasatult osaleda ka need sihtgrupid, kelle jaoks seadusandluses orienteerumine ei ole igapäevane, kuid kes on samamoodi meie ühiskonna olulised liikmed. Eesti Puuetega Inimeste Koda saab siin olla esmane kontaktpunkt, palume meid aegsasti kaasata.	Teadmiseks võetud.
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, 27.11.2024 kiri nr 5.1-1/150 Kontaktisik: Keilin Tammepärg (keilin.tammeparg@itl.ee)	
1. Eelnõust ei ole selge, kes on kavandavate muudatuste järgi kohustatud isikud Eelnõu § 1 punktiga 1 HOS-i lisatava § 13¹ lõikest 1 nähtub, et Siseministeerium soovib ohuteavituse süsteemi laiendada ja rakendada võimalikult mitmekülgseid kanaleid, et jõuda elanikkonnani kriisiolukordades. Eesmärk on arusaadav, kuid see säte tõstatab mitmeid praktilisi ja tehnilisi küsimusi, eriti TV-teenuste ja multipleksimisteenuse osutajate rolli osas. HOS lisatava § 13¹ lõikega 3 antakse Päästeametile volitus kohustada sideettevõtteid, meediateenuse ja multipleksimisteenuse osutajaid liituma EE-ALARM-iga. Selles sättes võetakse nimetatud teenuse osutajate kohta kasutusele termin "kohustatud isik", mis tekitab küsimusi. Näiteks kui ettevõtte osutab vaid osaliselt elektroonilise side teenuseid, mis on teadete edastamiseks vajalikud (TV tehniline lahendus), või elutähtsaid teenuseid HOS mõistes, siis võib olla vaieldav, kas kõik need isikud saavad olla "kohustatud isikuks". Lisame, et TV teenus võib olla ka OTT teenus (ingl k over the top ehk voogedastusteenus interneti kaudu) ja paljudel juhtudel pole üldse tegu sideteenusega.	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja sõnastust täpsustatud. Vt ka järgmist punkti.

Samas jääb arusaamatuks ka elutähtsa teenuse osutajast sideettevõtja kohustamine eelnõu alusel rohkemaks kui elutähtsate teenustena kehtivas HOS-is kirjas on (multipleksimisteenus ei ole elutähtis teenus).	
2. Eelnõus puudub õiguslik alus ohuteavitusega seotud kohustuste kehtestamiseks HOS § 36 lg 1 punktide 5-7 kohaselt on elutähtsaks teenuseks mobiiltelefoniteenus, telefoniteenus ja andmesideteenus. TV-teenuste osutamine ja multipleksimisteenused nende hulka ei kuulu. Elutähtsate teenuste osutajate kohustusi saab laiendada ainult nende teenuste pakkujatele, mis on seaduses otseselt määratletud. Meediateenused ei ole HOSi kohaselt elutähtsateks teenusteks, seega pole neile elutähtsa teenuse osutamisega seotud kohustuste kehtestamine õiguslikult võimalik. Kohustuste kehtestamine HOS kaudu teenusepakkujatele, kes ei osuta elutähtsat teenust, võib olla ka vastuolus õiguspärasuse põhimõttega. Oleme seisukohal, et seaduses peab olema selge ja piisav õiguslik alus, kui meediateenuste või multipleksimisteenuste pakkujaid soovitakse kohustada osalema hädaolukorra teavituses. Alternatiivseks lahenduseks on vastavatest kohustustest loobuda. Variant on ka eelnõu seletuskirjas täpsustada, et Päästeamet või valitsusasutused saavad teha koostööd ka nende teenusepakkujatega, kes ei ole elutähtsa teenuse osutajaid, ent kes on valmis vabatahtlikult panustama kriisiteavitusse. Kuna mobiiltelefoniteenus, telefoniteenus ja andmesideteenus on juba elutähtsad teenused, soovitame kriisiteavitussüsteemi arendamisel ja HOS muutmisel keskenduda eelkõige nendele kanalitele. Nende kaudu saab tagada kiire, geograafiliselt sihitud ja laialt levitatava teavituse. Uute kohustuste sätestamiseks on vajalik ennetavalt analüüsida nende tehnilist ja praktilist teostatavust. Mitme eraldiseisva teenuse (andmesideteenuse kui elutähtsa teenuse ja mitte elutähtsate teenuste nagu meediateenuse ning multipleksimisteenuse) läbisegi või ühtsena käsitlemine ja kohustamine eelnõuga samaks tegevuseks tekitab segadust ning vastuolusid. Seadusega isikutele sätestatavad kohustused ei saa olla ebaselged ega mitmeti mõistetavad. Eelnõus kavandatud regulatsioon jääb arusaamatuks ka seetõttu, et täna on juba olemas meediateenuste seaduse § 18, mis võimaldab kohustada meediateenuste osutajaid edastama hädaolukorra teateid. Kui soovitakse uut kohustust, teistsuguse teenuse või tehnilise lahenduse kaudu sätestada, siis kohustatud isik peab oma kohustusi ka üheselt mõistma ning neid kohustusi peab olema võimalik tehniliselt teostada.	Selgitame. Ohuteate edastamine toimub üldjuhul enne kui olukord on muutunud lõppkasutaja ja teenuse pakkuja jaoks kriitiliseks, mistõttu ei näe koostajad vajadust kohustatud isikute seostamist elutähtsa teenuse osutamisega.

Eesti Ravimihulgimüüjate Liit, 27.11.2024

Kontaktisik: Teet Torgo

1. Eelnõus on jäetud hindamata kohustuse tegelik mõju ETO-dele ja Eestile tervikuna. Esitatud statistika ETO-ettevõtete (422) ja mitte-ETO-ettevõtete (144 499) üldarvu võrdluses kui eelnõu väheolulise mõju näitaja on põhimõtteliselt eksitav. Valdav osa Eesti ettevõtetest on mikroettevõtted. Seevastu suurem osa ETO-ettevõtetest on märkimisväärse töötajate arvuga suured ja keskmise suurusega ettevõtted. Eelnõu tegelikku mõjuulatuse hindamiseks tuleb vaadelda avaliku sektori (137 644 inimest) ja ETO-ettevõtete töötajate koguarvu ning eelnõu kohaselt koolituseks kuluvat 4-6 tundi iga töötaja kohta iga 2 a järel. Sellele tuleb omakorda lisada ettevõtetel tööandjatena ja ettevõtete töötajatel erialaspetsialistidena juba olemasolevad koolituskohustused nii ETO-ülesannete täitjana, tööõigusest lähtuvalt kui ettevõtete valdkonnaspetsiifilised koolituskohustused. Ühtlasi tuleb arvestada asjakohaste sektorite (keskmise) töötasu määradega, mida tuleb arvestada koolituseks kuluva töötaja rahalise maksumuse selgitamisel. Ilma korrektse mõjuhinnaanguta on eelnõu selgitused eksitavad ning selle rakendatavus küsimärgi all.	Võtame teadiseks. Eelnõu sõnastuses tehtud täpsustused.
2. Mõistame ja toetame eelnõu eesmärki tagada Eesti ühiskonna valmisolek kriisideks, kuid sel juhul on ETO-ettevõtted koolituse korraldamiseks kohustatud tööandjatena neile normidele vale adressaat ehk valitud meede ei ole eesmärgi täitmiseks sobiv. Eelnõu kohaselt on tegemist elanikkonnakaitse koolitusega. Seega on koolituste otseseks adressaadiks Eesti elanikkond ja ühiskond tervikuna, mitte pelgalt ETO-ettevõtete töötajad. Seepärast ei saa üksnes ETO-ettevõtete kohustamine koolitusi korraldada täita eelnõu eesmärki. Elanikkonnakaitse koolituskohustuste panemine üksnes ETO-ettevõtetele ei ole proportsionaalne, ettevõtjaid ja Eesti elanikkonda võrdselt kohtlev ega mõistlik, sest jätab olulise osa Eesti ühiskonnast koolituste soovitud mõjualast välja.	Selgitame. Koolituskohustus ei määrata üksnes ETO töötajatele vaid ka avaliku sektori asutuste ametnikele ja töötajatele. Lisaks võimaldatakse koolituse läbimist ka kõigile soovijatele.
3. Eelnõu koormab ebamõistlikult ja ebavõrdselt ETO-ettevõtteid võrreldes teiste tööandjatega ega arvesta ETO-ülesannete eripärasid. Seega ei vasta eelnõu praegusel kujul ka vajalikkuse ning kitsamas tähenduses proportsionaalsuse kriteeriumitele. ETO-ettevõtete kohustamine ei arvesta piisaval määral asjaoluga, et ETO-staatusest tulenevalt on just neil ettevõtetel niigi regulaarne kohustus kriisivalmiduse/toimepidevuse õppuste korraldamiseks. Selle täiendamine veel ühe koolituskohustusega, mis ei ole ettevõtte ETO-ülesannetega seotud, oleks ebamõistlik.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust muudetud. Elanikkonnakaitse koolituse läbimine on muudatuse kohaselt lisatud juba kehtivasse koolituskohustusse, koostoimes Vabariigi Valitsuse 29.07.2021 määruse nr 75 „Elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani nõuded, nende koostamise ning plaani

Eelnõus on probleem ka ettevõtete võrdse kohtlemise aspektist. Esmalt selekteerib eelnõu koolituskohustuse täitjana ebavõrdselt välja üksnes avaliku sektori ja ETO-ettevõtted, kuid jätab ülejäänud ettevõtted-tööandjad kohustusest vabaks. Samuti jäetakse eelnõus tähelepanuta, et ka ETO ettevõtte siseselt ei pruugi kõik tegevused olla seotud ETO-funktsiooniga, kuid sellest hoolimata peab ETO-ettevõtja koolitama kõiki oma töötajaid. Siin tekitab eelnõu põhjendamatu ebavõrdse kohtlemise ETO-ettevõtete mitte-ETO-funktsioonis töötajate ning kõigi teiste tööandjate ja nende töötajate vahel.	kasutuselevõtmise nõuded ja kord“ § 8 punktiga 1 otsustab ETO riskianalüüsi koostamisel, milline on kriitilise tegevuse toimimiseks vajaliku personali optimaalne ja minimaalne arv, sealhulgas elutähtsa teenuse toimepidevuseks vältimatult vajalikud töökohad ning millised oskused ja teadmised peavad personalil olema.
4. Eeltoodud põhjustel me eelnõu elanikkonnakaitse koolituse osaga ei nõustu. Eelnõu ja seletuskiri vajavad vastavas osas oluliselt muutmist ja täiendamist. Meie hinnangul võiks teatava lahenduse pakkuda näiteks ETO-ettevõtete üldise kriisiõppuste kohustuse ning praeguses eelnõus kavandatud koolituskohustuse mõistlik sidumine nii, et vastavaid koolitusi saaks arvestada ETO-õppustena. Ka sel juhul tuleb eelnõus täpsemalt piiritleda koolituskohustuse ulatus ehk missugused töötajad peavad koolituse läbima ning tagada kõigi tööandjate võrdne kohtlemine. Praktilise poole pealt tuleb välja selgitada ka eelnõu tegelikud mõjud tagamaks, et lisanduv uus koolituskohustus võimaldab ettevõtetel ka edaspidi oma põhitegevust ja ETO-ülesandeid täita. Mõistlikult tuleb tagada ka ETO-nõuete täitmise järelevalve, sh järelevalveks pädevate riigiasutuste rollid, et mitte asjatult koormata ETO-ettevõtteid mitmete eripädevusega järelevalveasutuste kontrollidega.	Arvestatud. Vt eelnevat selgitust
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, 27.11.2024 kiri nr 4/191 Kontaktisik: Ireen Tarto (ireen@koda.ee)	
1. Käesoleva eelnõu lisas 1 oleva rakendusakti kavandiga nr 3 sätestatakse nõuded varjenditele ja varjumiskohtadele. Hetkel ei ole veel rakendusakti kavandis nr 3 kirjas varjendite ja varjumiskohtade nõudeid. Kaubanduskoda soovib teada, kas siis, kui saavad paika varjendite ja varjumiskohtade nõuded, vaadatakse üle ka muud ehitiste tehnilised nõuded? Kaubanduskoja hinnangul on see väga oluline, et ei tekiks olukorda, kus hoonetele on tehtud korralikud nõuetele vastavad varjendid, kuid näiteks hoone, ise ei vasta tervikuna sellistele nõuetele, mis tagaksid selle all oleva varjendi või varjumiskoha ohutuse. Seega on Kaubanduskoja hinnangul väga oluline see, et varjendite nõuete rakendumisel oleks tagatud ka inimeste ohutus. Näiteks tehnonõuetele mittevastavate	Teadmiseks võetud. Varjendi nõuete kehtestamisel vaadeldakse ka hoone muid nõudeid, mis arvestavad antud märkuses viidatud põhimõtteid.

hoonete puhul võib juhtuda, et kui kortermaja all on varjend ning tabamuse saades kukub maja kokku nii, et kogu maja varemed kukuvad varjumiskohale peale ja selle tulemusel lõhkeb kuumaveetoru, siis on olukord vaatamata asjakohasele varjumiskohale halb. Seega ei saa ainuüksi nõuetele vastavate vajendite või varjumiskohtadega luua illusiooni, et neis on lõpuni turvaline ning vajalik on laiem vaade ohutuse seisukohast. Seega soovib Kaubanduskoda rõhutada, et juhul kui hoonetele ehitatakse nõuetele vastavad varjendid, siis tegelikult peaksid kõik need hooned ka ise vastama nn kindlatele nõuetele, et kriisiolukorras päriselt inimesed varjendites turvaliselt olla saaksid. Samuti on oluline, et hooned, kuhu on rajatud varjumiskohad, tagaksid parimal võimalikul viisil inimeste ohutuse.	
2. Eelnõu lisas 1 oleva rakendusakti kavandiga nr 3 sätestatakse näiteks nõuded varjenditele ja varjumiskohtadele ning rakendusakti kavandiga nr 4 sätestatakse varjumisplaani koostamise nõuded. Siiski ei ole tegelikult eelnõu lisas veel tegelikke nõudeid kirjas. Kaubanduskoda soovib teada, kas on teada, millal plaanitavad nõuded selguvad või millal need avaldatakse? Soovime rõhutada, et ilma kõiki nõudeid teadmata on võimatu hinnata, milline on plaanitavate muudatuste tegelik ning koondmõju kõikidele osapooltele. Alles nõuete selgudes on võimalik näiteks tegelikult välja selgitada, kui palju rohkem hakkab maksma hoone ehitamine, mis nõuab ka varjumiskohta või varjendit. Seega soovib Kaubanduskoda rõhutada, et seaduse eelnõu juures peab olema ka määruse eelnõu, kus on varjendite ja varjumiskohtade tingimused, ning alles siis on võimalik anda hinnang sellele, kuidas hakkavad muudatused kõiki osapooli tegelikult mõjutama. Hetkel on eelnõude mõjude hindamine ilma sisulise määruseta võimatu.	Teadmiseks võetud. Täiendame rakendusaktide kavandeid teise EISi kooskõlastusringi ajaks.
3. Eelnõu § 1 p 3 lg 8 kohaselt „Hoonetes, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne 2025. aasta 1. septembrit ja mis vastab avaliku või mitteavaliku varjendi rajamise kohustusega hoone tunnustele, tuleb varjumisplaanis hinnata varjumiskoha kohandamise võimalust ning vastava võimaluse olemasolul kohandada hoonesse vastav varjumiskoht. Varjumiskoha kohandamise korraldab ehitise valdaja”. Sooviksime välja tuua, et kuigi kavandatud säte tagab võrdsust hoonete omanike vahel, siis tekib siiski ebavõrdne olukord nende ettevõtetega, kes lasid hoone ehitada näiteks 2024 aastal ilma varjumiskohata ning on tänu sellele saanud hoone ehitada näiteks 20% või 30% soodsamalt.	Selgitame. Eelnõu seletuskirjas on varjendi rajamise võimalikku maksumust hinnatud. Seletuskirjas on varjendi rajamisega seotud lisakulude hindamisel lähtunud Soomes kehtivatest nõuetest ja Soome analüüsides varjendi maksumuse hindamisel. Soome pikaajaline kogemus toob välja, et eluhoone varjendi rajamise kohustus lisab ehitushinnale keskmiselt 1-2%. Pikem põhjendus toodud eelnõu seletuskirjas.

4. Eelnõu § 1 p 3 lg-d 5 ja 6 sätestavad, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjend. Lisaks sätestab eelnõu lisas 1 olev rakendusakti kavand nr 3 §-dega 9 ja 10, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjumiskoht. Lisaks ütleb eelnõu § 5, et “varjendi rajamise nõuet ei kohaldata hoonele, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne 2025. aasta 1. septembrit”. Kaubanduskoda soovib täpsustada, kas juhul, kui mõnes hoones teostatakse näiteks suur remont või renoveerimine ning selle tulemusel muutub ta näiteks avaliku/mitteavaliku varjendi/varjumiskoha nõuetele vastavaks hooneks, siis kas sellisel juhul tuleb remondi või renoveerimise käigus luua ka varjend või varjumiskoht, isegi kui seda hoonel varasemalt ei olnud?	Selgitame. Varjendi rajamise nõue ei kehti tagasiulatuvalt. Hoone remondi või renoveerimise käigus ei kohaldu varjendi rajamise kohustust. Varjend tuleb rajada üksnes uute hoonete püstitamisel. Siiski võib rakendada varjumiskoha kohandamise nõue näiteks hoonete puhul, mis enne renoveerimist oli kasutuskõlbmatu.
5. Eelnõu § 1 p 3 lg-d 5 ja 6 sätestavad, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjend. Lisaks sätestab eelnõu lisas 1 olev rakendusakti kavand nr 3 §-dega 9 ja 10, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjumiskoht. Kaubanduskoja hinnangul on väga oluline, et oleks väga selge see, kellel on ja kellel ei ole varjendi ja varjumiskoha loomise kohustus ning et ei tekiks segadust, kellele mis nõuded kohaldavad. Näiteks eelnõu lisas 1 olev rakendusakti kavand nr 3 § 9 kohaselt tuleb luua kaubandushoonele avalik varjumiskoht, kui hoone suletud brutopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit. Samas eelnõu § 1 p 3 lg 5 kohaselt tuleb luua avalik varjend kui püstitatakse hoone, mille kasutusotstarbest tulenevalt külastavad seda rahvahulga ja mille suletud brutopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit. Seega vastaks kaubandushoone, mille suletud brutopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit nii avaliku varjendi rajamise kui ka avaliku varjumiskoha loomise nõuetele. Soovime teada, kas sellisel juhul tuleb kaubandushoonele luua varjend või varjumiskoht? Kaubanduskoja hinnangul ei tohiks eelnõuga tekkida topeltkohustust (nii varjendi kui varjumiskoha loomise kohustust), vaid piisama peab ühe loomisest. Oluline on, et kõigile, kes peavad rajama varjendi või varjumiskoha oleks selge see, kumma nad rajama peavad ning millistele tingimustele see vastama peab.	Selgitame. Varjendi rajamise kohustus tekib hoonetele, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud pärast 2026. aasta 1. jaanuari. Varjendi rajamise ja varjumiskoha kohandamise kohustus ei rakendu hoonele samaaegselt.
6. Kaubanduskoja hinnangul tuleb eelnõu seletuskirja juurde kuuluvat mõjuanalüüsi täiendada. Kaubanduskoja hinnangul võiks eelnõu mõjuanalüüs sisaldada informatsiooni selle kohta, milline on varjendite ja varjumiskohade loomise hinnanguline kulu (näiteks % ehituse maksumusest) hoonete puhul, kuhu tuleb rajada varjend või varjumiskoht. Kuna hetkel ei ole	Selgitame. Eelnõu seletuskirjas on varjumiskoha kohandamise ja varjendi rajamise eelduslike kulusid hinnatud. Varjendi ja varjumiskoha hoolduskulusid ei ole võimalik üheselt hinnata. Varjendit ja

täpselt teada varjendite/varjumiskohtade nõudeid, siis on raske hinnata, milline hakkab olema nende loomise eeldatav kulu. Hoonetesse loodavate varjendite/varjumiskohtade hinnanguline kulu aitaks osapooltel mõista, kui palju hakkab eelduslikult nende loomine maksma. Lisaks ei ole seletuskirjas infot selle kohta, et avalike ja mitteavalike varjumiskohtade omanikele tulevad kulud seoses varjendite/varjumiskohtade hooldamisega ning kui suured need võivad hinnanguliselt olla. Oleme seisukohal, et väga oluline on kajastada mõjuanalüüsis ka varjumiskohtade/varjendite hooldamiskulusid, sest juhul kui varjendeid/varjumiskohti ei hooldata, siis ei pruugi lõpuks kriisiolukorras need inimestele kaitset pakkuda.	varjumiskohta võib igapäevaselt kasutada muuks otstarbeks kui varjumiseks. Konkreetsed hoolduskulud sõltuvad paljuski sellest, millisel otstarbel olemasolevat ruumi kasutatakse ning on seotud pigem antud otstarbega. Varjendi spetsiifikast tulenevalt saab rääkida eelkõige nt vajalike filtrite kontrollist. Varjumiskohtade hooldamisele mingeid lisakulusid ette ei nähta.
7. Eelnõu § 1 p 2 lõike 2 kohaselt “korraldab varjumist Päästeamet. Varjumise korraldamine hõlmab varjumiseks valmistumist, sealhulgas avalikkuse teadlikkuse tõstmist ja teavitamist. Varjumise korraldamisel teeb Päästeamet koostööd kohaliku omavalitsuse üksuste, asutuste ja isikutega”. Eelnõu seletuskirja lk-l 13 on täpsustatud, et “Päästeamet kontrollib avalike varjendite ja varjumiskohtade rajamist, korraldab nende tähistamise, teavitab nende asukohast ja annab varjumise korraldamiseks vajalikke suuniseid”. Lisaks on Päästeameti ülesanded kirjas eelnõu lisa 1 rakendusakti kavandis nr 2. Rakendusakti kavandi nr 2 § 1 kohaselt Päästeamet 1) peab avalike varjendite ja varjumiskohtade arvestust; 2) teavitab avalikkust avaliku varjendi ja varjumiskoha asukohast ja varjumise korraldusest oma kodulehel ja muul viisil; 3) korraldab varjumisteabe, sealhulgas varjumiskoha tähistuse ja juhiste esitamise puudega inimesele arusaadaval viisil; 4) koostab ja avaldab juhendeid ja soovitusi varjumise korralduse kohta; 5) sõlmib vajaduse korral kokkuleppe avalikuks varjumiskohaks sobiva ehitise omanikuga, et võtta ehitise või selle osa kasutusele avaliku varjumiskohana; 6) esitab ettepanekuid varjumise korralduse tagamiseks ja muutmiseks; 7) annab asjaosalistele nõu varjumise kohta. Kaubanduskoda soovib välja tuua, et hetkel võib eelnõu, määruse ja seletuskirja lugejale jääda arusaamatuks see, milline on Päästeameti roll seoses varjumisega mitteavalikesse varjumiskohtadesse ja varjenditesse. Näiteks sooviksime täpsustada, kas saame õigesti aru, et eelnõu rakendusakti nr 2 §-s 1 sätestatud ülesannete puhul, mille ees ei ole sõna avalike (st punktid 3, 4, 6 ja 7), on Päästeametil need kohustused ka mitteavalike varjendite/varjumiskohtade suhtes? Lisaks võiks meie hinnangul ka eelnõu seletuskirjast tulla selgelt välja see, mis on Päästeameti ülesanded avalike ja mitteavalike varjumiskohtade osas. Näiteks võiks eelnõu seletuskirja lk-l 13 olla ka kirjas ka see, milline on Päästeameti roll just mitteavalike varjendite/varjumiskohtade puhul. Sellisel juhul oleks lugejale kohe selge, milline on Päästeameti roll mitteavalike ja avalike varjendite/varjumiskohtade juures.	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja täiendatud. Päästeameti ülesandeid täpsustatakse rakendusaktis.

8. Eelnõu § 5 sisaldab sätet, mis ütleb, et “Enne 2025. aasta 1. septembrit rajatud varjend või varjumiskoht peab olema varjumiseks sobilik ja kasutamiseks ohutu”. Eelnõu seletuskirja lk-l 25 on täpsustatud, et “Varjendile ja varjumiskohale, mis on rajatud enne 2025. aasta 1. septembrit, ei kohaldata eelnõukohase HOS-i § 16¹ lõike 14 ja EhS § 11 lõike 4 alusel kehtestatavat ministri määrust. Siiski peab saama sellist varjendit ja varjumiskohta eesmärgipäraselt kasutada, st see peab olema varjumiseks sobilik ja kasutamiseks ohutu”. Esmalt soovime välja tuua, et eelnõu § 1 p 2 sisaldab HOS-i § 16¹, kuid see ei sisalda lõiget 14. Samuti on ehitusseadustiku muudatused eelnõu §-is 4, kuid see ei sisalda ehitusseadustiku § 11 lg-t 4. Eelnevast tulenevalt ei ole võimalik aru saada, millised nõudeid on eelnõu seletuskirja lk-l 25 silmas peetud. Lisaks soovisime teada, mille järgi hinnatakse seda, kas varjend/varjumiskoht on kasutamiseks ohutu ja varjumiseks sobilik? Kui seda ei tehta eelnõus või määrukses sätestatud varjendite/varjumiskohtade tingimuste järgi, siis mille alusel on võimalik veenduda, et need on sobilikud ja ohutud? Kes ja kuidas hakkab selle üle järelevalvet teostama?	Arvestatud. Eelnõu sõnastust muudetud.
--	--